

Η θεραπεία του δαιμονισμένου παιδιού, Δ' Ημισειών

17 και αποκριθείς εις εκ του ὄχλου εἶπε διδάσκαλε, **ἵνεγκα!** τὸν υἱόν μου πρὸς σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. 18 και ὅπου ἂν αὐτὸν καταλάβῃ, **ρήσοι!** αὐτόν, και ἀφρίζει και τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ, και ξηραίνεται και εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ **ἐκβάλωσι** (ὑποστακτ. ἔγκλ. Ἄορ. β (ἐξβαλοῖ) ῥ. ἐβάλλω, μέθ. 2ο), και οὐκ ἴσχυσαν. 19 ὁ δὲ ἀποκριθείς αὐτῷ λέγει· ὦ γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς **ἔσομαι** (Μέλλ. ῥ. εἰμί, μέθ. 8ο); ἕως πότε **ἀνέξομαι** (Μέλλ. ῥ. ἀνέχομαι, ΜΦ. βλ και μέθ. 3ο και 6Φ) ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς με. και ἵνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν. 20 και ἰδὼν αὐτὸν εὐθέως τὸ πνεῦμα **ἐσπάραξεν** (Ἄορ. ῥ. σπαράσσω/σπαράττω, Ξοχίζω) αὐτόν, και **πεσὺν!** ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 και ἐπιρῶτισε τὸν πατέρα αὐτοῦ· πόσος χρόνος ἐστίν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπε· παιδιόθεν. 22 και πολλὰκις αὐτὸν και εἰς πῦρ ἔβαλε και εἰς ὕδατα, ἵνα **ἀπολέοι** [ὑποστακτ. ἔγκλ. Ἄορ. (ἐπιλύσσα) ῥ. ἀπόλυμι βλ μέθ. 8ο] αὐτόν· ἀλλ' εἶ τι δύνασαι, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς, 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ· τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι, πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 και εὐθέως κράξας ὁ πατήρ τοῦ παιδιοῦ μετὰ δακρῦν ἔλεγε· πιστεύω, κύριε· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι **ἐπουνηρέχει** (ἔνεστ. ῥ. ἐπουνηρέχει, σπυδῶ ἡμαδικὰ σέ κάπνιστο τόπα βλ ῥ. τρέχω, μέθ. 8ο) ὄχλος ἐπετίμισε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ· τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον και κυφόν, ἐγὼ σοι ἐπιτάσσω, **ἔξελθε** [προστακτ. ἄορ. β (ἐξέλθω) βλ μέθ. 12'] ἐξ αὐτοῦ και μικέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 και κράξας και πολλὰ σπαράξας αὐτόν ἐξῆλθε, και ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὡστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. 27 ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατίσας αὐτόν τῆς χειρὸς ἠγειρεν αὐτόν, και ἀνέστη. 28 Και εἰσέλθοντα αὐτὸν εἰς οἶκον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιρῶτων αὐτόν κατ' ἰδίαν, ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό. 29 και εἶπεν αὐτοῖς τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δυνατὰ ἐξελεθῆναι εἰ μὴ ἐν προσευχῇ και μιστείᾳ. 30 Και ἐκείθεν ἐξελεθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας και οὐκ ἠθέλησεν ἵνα τις γῶν. 31 ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ και ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, και **ἀποκτενοῦσιν!** αὐτόν, και ἀποκτανθεὶς [μετ. παθ. ἄορ. α (ἀποκτανθῆναι)] τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.

Γραμματικά σχόλια

- ἵνεγκα:** α' ἐνικό Ἄορ. α' (ἵνεγκα) τοῦ ῥ. **φέρω** (φέρω· ὑποφέρω· φορῶν· βαστάζω· παράγω· προξενῶ· πληρώνω· κατορθώνω· ὀδηγῶ)· Ἐ.Φ. ἔνεστ. *φέρω, Πρτ. ἔφερον, Μέλλ. οἶσω, Ἄορ. α' ἵνεγκα, Ἄορ. β' ἵνεγκον, Πρκμ. ἐνίνοχα, Υπερσ. ἐπινόχων φράσεις:* "βαρέως ἢ χαλεπῶς φέρω" (ἀγανακτῶ, ὀργίζομαι), "ἀγω και φέρω", "ἀγομαι και φέρομαι" (βλ μέθ. 9' σχ. 2).
- ρήσοι:** γ' ἐνικό ἔνεστ. (ρήσω) τοῦ ῥ. Ἐ.Φ. **ῥήγνυμι/ῥηγνύνω**· ἰων. ῥήσω, ἀττ. ῥίπτω (θραύω, σπάζω, σχίζω, ἐπιφέρω ῥήγμα, διασπῶ)· **παράγωγα:** ῥήγμα, ῥήεις, διάρρηξις, διαρρηκτικὸς ἄρρηκτος, ῥυμηγία, ἀπορρωξί (ἢ, γεν. ἀπορρωξίος= ἀπότομος, κρημινώδης βλ Ἄλ. Παπαδ. «Ἡ ἀπορρωξί και τραχεῖα ἀκτῆ ἐξαπλωμένη παρὰ τὴν βάση τοῦ πύργου...», *Οἱ ἔμποροι τῶν ἐθνῶν*).
- πεσὺν:** ἄορ. μετοχίς Ἄορ. β (ἔπεσον ὁ πεσὺν, ἢ πεσοῦσα, τό πεσόν) τοῦ ῥ. Ἐ.Φ. πίπτω· **παράγωγα/σύνθετα:** πτύωμα, ἀμετάπτωτος, προσπιετής (αὐτὸς πού πῆρται πρὸς τὰ ἐμπρός μετφ. ἀπερίσκεπτος, αὐθάδης)· **ἀλλά** ὅταν τὸ β συνθετικὸ πρόερχεται ἀπὸ τὸ ῥ. πέτομαι (πιετῶ) ὁ τόνος μπαίνει σπὴν παραλίγοσας· ὑψηλῆς, 4. **ἀποκτενοῦσιν:** γ' πληθυντικὸ Μέλλ. (ἀποκτενῶ) τοῦ ῥ. Ἐ.Φ. ἀποκτείνω (φονεῖω· συνθ.: ἀπόκτείνω).

Συντακτικά σχόλια – Ἀπρόσωπα ῥήματα και ἀπρόσωπες ἐκφράσεις

1. Μερικὰ ῥήματα λέγονται ἀπρόσωπα, γιατί θρίσκονται μόνο στό γ' ἐνικό πρόσωπο και ὡς ὑποκειμένο τους δέν ἔχουν ἕνα πρόσωπο ἢ πρῶγμα, ἀλλά: **ἀναρθρο ἀπαρέμφατο, εἰδική, ἐνδοιαστική, πλάγια ἐρωτηματική, ἀναφορική πρόταση ἢ οὐστοιχη ἀφιορημένη ἔννοια.** Παρακάτω δίνονται παραδείγματα γιά τὴν πρῶτη περιήτωση (ἢ συνιθέστρη), δηλαδή τὸ **ἀναρθρο ἀπαρέμφατο**.

Τὰ κυριώτερα ἀπρόσωπα ῥ εἶναι:

δεῖ (εἶναι ἀνάγκη)	προσῆκει (ταιριάζει)	δοκεῖ (φαίνεται καλό, ἀποφασίζεται)	ἔστι (εἶναι δυνατό)	λέγεται
χρεῖ (πρέπει)	ἀρκεῖ	μέλει (ὑπάρχει φροντίδα)	ἔνεστι (εἶναι δυνατό)	ὁμολογεῖται
πρέπει	ἐγχωρεῖ (ἐπιτρέπεται)	πάρεστι (εἶναι δυνατό)	ἔξεστι (ἐπιτρέπεται, εἶναι δυνατό)	ἀγγέλλεται

π.χ. Ἔξεστι ἀνδρὶ γυναῖκα **ἀπολύσαι**; / Ἡλιαν **δεῖ ἐλθεῖν** πρῶτον. / Οὐκ **εἶδει** και σέ **ἐλεῖσαι** τὸν σῦνδουλόν σου.

- Ἐκτός ἀπό τὰ ἀπρόσωπα ῥήματα ὑπάρχουν και οἱ ἀπρόσωπες ἐκφράσεις πού σχηματίζονται:
 - μέ τὸ ῥήμα **ἐστί και** ἕνα **ἀναρθρο** οὐσιαστικὸ ἢ τὸ **ἀναρθρο** οὐδέτερο ἐνός ἐπιθέτου ἢ **μετοχίς:** ἀνάγκη ἐστί, καιρός ἐστί (εἶναι εὐκαιρία/κατάλληλη στιγμή νά), ἀξιόν ἐστί (ἀξίζει), ῥάδιόν ἐστί (εἶναι εὐκολο), **πρέπον** ἐστί, **εἰκός** ἐστί (εἶναι φυσικό/λογικό) κ.ἄ.
 - π.χ. Καλόν** σοὶ **ἐστι** μονόθθαλμοι εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλειαν τοῦ Θεοῦ. / **Ἄξιόν ἐστι** μακαρίζεσθαι σε τὴν Θεοτόκον.
- μέ τὸ ῥήμα **ἔχει και** κάποιον **τροπικὸ ἐπίρρημα:** ἀναγκαιῶς ἔχει, καλῶς ἔχει, ῥαδίως ἔχει κ.ἄ.

Διαδικτυακά μαθήματα γιά τὴν κατανόηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσης

«**Ἀπό τὴν ἐποχὴ πού μίλησε ὁ Ὅμηρος ὡς τὰ σήμερα, μιλοῦμε, ἀνασαινομε και τραγουδοῦμε μέ τὴν ἴδια γλώσσα**», Γιώργος Σεφέρης

κέλαδος (ὁ, μέγας θόρυβος, παραχή, βοή· ῥ. κελαδέω (θορυβῶ, κραυγάζω, βοῶ) → ἐγκέλαδος (ἐν+κέλαδος).

κεράννυμι (ῥ., μειγνύω, ἀνακατώνω ἰδίως οἶνον και ὕδωρ· Ἄορ. ἐκέρασα· ἄλλοι ποιητ. τύποι: κεράω/κεραῖω και κιννάω/κίρνημι) → κρᾶσις, κρατήρ, ἄκρατος (οἶνος), εὐκρατο (κλίμα), κρᾶμα.

κλάω (ῥ., σπῶ/σπάζω, ἀποκόπτω) → κλάσμα, κλάσις (πρβλ. "ἡ κλάσις τοῦ ἄρτου"), κληρός [ἀρχική σημασία: κομμάτι, τεμάχιο (ξύλου ἢ πέτρας)], κλάδος, κλώνος.

κομάω [ῥ., φέρω κόμην μακράν] → κομητής (αὐτός πού ἔχει μακριὰ μαλλιά· οὐράνιο σῶμα μέ φωτεινὴ οὐρά).

Ὅμηρικό Λεξικό Ι. ΠΑΝΤΑΖΙΔΟΥ, ἔκδ. 1888

φέρω, (Μ.Φ. φέρομαι)

θέματα -φερ-, -φορ-, -φαρ-, -οί-, -ένεκ/ένκ/έγκ-

παράγωγα/σύνθετα:

φόρος, φορά, διαφορά, δίφορος (κατά συγκοπή ἀπό τὸ 'δίφορος'· τὸ μέρος τοῦ ἄρματος ὅπου στέκονταν ὁ ἠνίοχος και ὁ πολεμιστής· εἶδος καθίσματος χωρίς πλάτη και βραχίονες), φορέας, φόρτος, φερνή (προῖκα), φέρετρον, φορεῖον, φώρ (ὁ, τοῦ φωρός· κλέπτης· φράση 'ἐπ' αὐτοφώρῳ'), διένεξις, διηνεκίης (συνεχής), οἰστός (ὑποφερτός).

σύνθετα ῥήματα και οὐσιαστικά:

ἀναφέρω → ἀναφορά,

εἰσφέρω → εἰσφορά, **ἐκφέρω** → ἐκφορά, **ἐπιφέρω** → ἐπιφορά (αἰφνίδια ἐπιδρομή),

διαφέρω → διαφορά, **μεταφέρω** → μεταφορά,

περιφέρω → περιφορά, **προφέρω** → προφορά, **προσφέρω** → προσφορά,

συμφέρω → συμφορά, **ὑποφέρω** → ὑποφορά (σχῆμα λόγου κατά τὸ ὅποιο ὁ ὁμιλητής θέτει ἐρώτηση τὴν ὅποια σπεύδει ὁ ἴδιος νά ἀπαντήσει, χωρίς νά περιμένει ἀπάντηση).

Ποῖες ἀπό τίς λέξεις τῆς στήλης Β' ἔχουν ἐτυμολογική συγγένεια/κοινὴ ρίζα με τίς λέξεις τῆς στήλης Α'; Κυκλώστε τίς σωστές.

A'	B'
φέρω	φορητός, φορτίον, βεληνεκές, φρέαρ, φερέγγυος, ἀμφορεύς.
πίπτω	πτέρυγα, πτώσις, σύμπτωμα, πτηνόν, γονυπετής, πτωτικός.

ΜΑΘΗΜΑ 17ο
Ἐπίθετα καί Παραθετικά

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΩΝ

✳ Πολλά επίθετα, επειδή δηλώνουν ποιότητα ή ιδιότητα, ή όποια δέν μπορεί νά παρoυσιάσει διαφόρους βαθμούς, δέν ἔχoυν παρoυθετικά. Τέτοια επίθετα χωρίς παρoυθετικά εἶναι ὅσα δηλώνουν:

- ✳ 1) ὕλη: χαλκοῦς, ξύλινος·
- ✳ 2) καταγωγή ἢ συγγένεια: πατρικός, μητρῶς, παππῶς·
- ✳ 3) τόπο ἢ χρόνο: γήινος, θαλάσσιος, ἡμερινός, νυκτερινός·
- ✳ 4) μέτρο: σπιθαμιαῖος·

✳ Ὅμοίως, δέν ἔχoυν παρoυθετικά, πολλά σύνθετα μέ πρῶτο συνθετικό τὸ επίθετο πᾶς ἢ τὸ στερητικό "ἀ":

πάντιμος, πάγκαλος - ἀθάνατος, ἄπνoς.

β2. ΠΑΡΑΘΕΤΙΚΑ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΩΝ

Παρoυθετικά σχηματίζουν καί πλεῖστα ἐπιρρήματα, πρὸ πάντων ὅσα παράγονται ἀπὸ επίθετα, καθὼς καί ὅσα ἔχoυν τοπική ἢ χρονική σημασία.

Ὅταν θέλουμε νά σχηματίσουμε παρoυθετικά ἐπιρρημάτων:

α) προκειμένου γιά τὰ ἐπιρρήματα πού παράγονται ἀπὸ ἐπίθετα,

1. ἐάν θέλουμε νά σχηματίσουμε παρoυθετικό **συγκριτικοῦ βαθμοῦ**, θά χρησιμοποιήσουμε τὸ συγκριτικό βαθμό τοῦ ἀντίστοιχου ἐπιθέτου στήν αἰτιατική πτώση τοῦ οὐδετέρου γένους τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ,

2. ἐάν θέλουμε νά σχηματίσουμε παρoυθετικό **ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ**, θά χρησιμοποιήσουμε τόν ὑπερθετικό βαθμό τοῦ ἀντίστοιχου ἐπιθέτου στήν αἰτιατική πτώση τοῦ οὐδετέρου γένους τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ.

	1. ἐπιρρημα συγκριτικοῦ βαθμοῦ	2. ἐπιρρημα ὑπερθετικοῦ βαθμοῦ
π.χ. (δίκαιος) δικαίως (σαφής) σαφῶς (ἡδύς) ἡδέως	δικαιότερον σαφέστερον ἡδιον	δικαιότατα σαφέστατα ἡδιστα

β) προκειμένου γιά τὰ τοπικά ἐπιρρήματα,

τά παρoυθετικά τους σχηματίζονται συνήθως μέ τίς καταλήξεις -τέρω, -τάτω, **ἐνῶ**

γ) προκειμένου γιά τὰ χρονικά ἐπιρρήματα,

τά παρoυθετικά τους σχηματίζονται μέ τίς καταλήξεις -τερον, -τατα.

	θετικός	συγκριτικός	ὑπερθετικός
π.χ.	ἄνω κάτω πέρα πόρρω ἐγγύς	ἀνωτέρω κατωτέρω περαιτέρω πορρωτέρω ἐγγιον ἐγγυτέρω ἐγγύτερον	ἀνωτάτω κατωτάτω πορρωτάτω ἐγγιστα ἐγγυτάτω καί ἐγγύτατα
	πρωί ἢ πρῶ	πρωιαίτερον πρωιαίτερον	πρωιαίτατα καί πρωιαίτατα.

